

Seletuskiri
haridus- ja teadusministri 22. detsembri 2011. a määruse nr 71 „Arhivaalide kasutamise seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasu määrad” muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Eelnõuga muudetakse haridus- ja teadusministri 22. detsembri 2011. a määrust nr 71 „Arhivaalide kasutamise seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasu määrad” (edaspidi määrus).

Eelnõu eesmärgiks on määruse lisas olevate tasuliste teenuste nimetuste täpsustuste tegemine ning hindade vastavusse viimine teenuste osutamiseks tehtavate kulutustega.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusnõunik Kadi Molder (kadi.molder@hm.ee; tel 735 0234).

Eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud Rahvusarhiivi haldusdirektor Anu-Hannele Puskar (anu-hannele.puskar@ra.ee; tel 738 7542), filmiarhiivi direktor Eva Näripea (eva.naripea@ra.ee; tel 693 8612), Tartu säilitusosakonna juhataja Ruth Tiidor (ruth.tiidor@ra.ee; tel 738 7504), Tartu kasutusosakonna juhataja Tõnis Turna (tonis.turna@ra.ee; tel 738 7516), haldusbüroo jurist Renita Jõesalu (renita.joesalu@ra.ee; tel 738 7538).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Arhiiviseaduse § 3 lõike 3 kohaselt võib Rahvusarhiiv osutada arhivaalide kasutamise seotud tasulisi teenuseid, mis ei või takistada arhiiviseaduses sätestatud ülesannete täitmist ega väljuda Rahvusarhiivi pädevusest. Tasu määrade kehtestamisel arvestatakse põhimõttega, et teenuste eest võetav tasu ei ületaks nende osutamisega seotud kulutusi. Arhivaalide kasutamise seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasu määrad on kehtestatud eelnõuga muudetava määruse lisaga.

Eelnõu §-ga 1 kehtestatakse määruse lisa „Tasuliste teenuste loetelu ja rakendatavad tasu määrad” terviklikul kujul, lähtudes hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 34 lõikes 6 sätestatust. Määruse lisas olevate teenuste hindade kalkuleerimisel on arvestatud tööjõu, vajalike materjalide ja seadmete kuluga. Hindade tõstmine on vajalik, sest teenuste osutamisele kuluv tööjõu- ja/või palgakulu teenuse osutamiseks on kasvanud.

Alljärgnevalt on toodud muudatuste selgitused määruse lisas esinemise järjekorras.

1) Kopeerimisteenuse liigi nimetus „Paberkoopia”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.1 nimetust on täiendatud sõnadega „kuni A3 formaadis”. Kuna Rahvusarhiivi olemasolevad seadmed võimaldavad paberkoopiaid valmistada maksimaalselt A3 formaadis, siis on teenuse nimetust formaadi järgi täpsustatud.

2) Kopeerimisteenused nimetustega „Paberarhivaalist või trükisest” ja „Digitaalkujutisest väljatrukk”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.1.1 hinnamuudatuse 1 eurolt 1.20 eurole ja punkt 1.1.2 hinnamuudatuse 40 sendilt 60 sendile tingib teenuse osutamisega seotud teenistujate palgatõus, mis on seotud üldise tööturu palgakasvuga. Hind koosneb suuresti seadmetega seotud kuludest ning tööjõukulust.

3) Kopeerimisteenus nimetusega „Koopialehe märgistamine (tembeldamine) leidandmetega”. Kehtiva määruse lisa punktis 1.1.3 nimetatud teenus oli seotud paberkoopiatega ja seda ei ole viimastel aastatel enam tellitud. Seepärast jäetakse see teenus teenuste loetelust välja.

4) Kopeerimisteenused nimetustega „Tarbekoopia kuni A2 formaadis arhivaalist” ja „Trükikvaliteediga koopia:

- kuni A3-formaadis arhivaalist või kuni A4 fotost
- A3- kuni A0-formaadis arhivaalist või fotost üle A4 formaadi”.

Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.2.1 hinnamuudatuse 40 sendilt 60 sendile ja punkt 1.2.2 hinnamuudatused vastavalt 2.50 eurolt 3.50 eurole ja 10 eurolt 15 eurole tingivad teenuse osutamisega seotud teenistujate palgatõusud. Teenuse hinna kalkuleerimisel on arvestatud digiteerijate palgakuluga ja koopiasteenuse osutamiseks kasutatava kaamerakomplekti (kaamera, objektiiv ja mootorlaud) maksumusega.

5) Kopeerimisteenus nimetusega „filmi läbivaatuskoopia (tervikfilm)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.1 sõnastust muudetakse ja „filmi läbivaatuskoopia (tervikfilm)” asendatakse teenuse nimetusega: „kuni full HD resolutsioonis filmi- ja videofaili väljastamine (tervikfilm)”. Massdigiteerimise projektide tulemusel on Rahvusarhiivis juurde tulnud palju paremas resolutsioonis filmi- ja videofaile. HD resolutsioonis faile hoitakse aktiivsel kettapinnal, mis võimaldab neile ligipääsu kiiremini ja hõlpsamalt. Seetõttu on kuni full HD resolutsioonis koopiasteenus kliendile soodsam võrreldes suurema resolutsiooniga filmikoopiatega.

6) Kopeerimisteenus nimetusega „filmi- ja videofailid täiskõrglahutus (Full HD) resolutsioonis (sekundi hind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.2 sõnastust muudetakse ja asendatakse see teenuse nimetusega: „2K ja 4K resolutsioonis filmifaili väljastamine (sekundi hind)”. 2K ja 4K resolutsioonis filmi- ja videofaile hoitakse magnetlintidel ja nende kopeerimiseks peab IT süsteemiadministraator need üksikult välja kutsuma ja kopeerima, mis on väga ajakulukas. Sama sisuga teenus oli varem täiskõrglahutus (Full HD) resolutsioonis filmi- ja videofailide puhul.

7) Kopeerimisteenus nimetusega „35 mm filmi ettevalmistamine ja digiteerimine (sekundi hind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.3 hinnamuudatuse 1 eurolt 1.20 eurole tingib teenuse sisu täpsustamine. Tõstetud hind hõlmab vajadusel (kui see vähendab digitaalsele järeltöötusele kuluvat aega) märgdigiteerimist. Märjalt digiteerides saab skanneris varjata teatavaid filmilindi defekte (kriimustused, hallitusplekid), mida muidu parandataks digitaalses järeltöötuses. Hinna tõusul on arvestatud märgdigiteerimissüsteemi, süsteemis kasutatava vedeliku ning kolmekordses koguses puhastusvahendi maksumusega. Filmid tuleb puhastada nii enne skannerisse panekut (sama ka kuivalt digiteerimisel), kui kaks korda pärast digiteerimist, et märgdigiteerimisvedelik eemaldada.

8) Kopeerimisteenus nimetusega „filmi ja videofailide töötlemine (stuudiotund)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.7 hinnamuudatuse 40 eurolt 60 eurole tingib üldine teenuse hinnatõus filmide järeltöötlemise valdkonnas.

9) Uus on kopeerimisteenus nimetusega „DCP (Digital Cinema Package) loomine (tervikfilm)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.8 teenus on digitaalsete filmide linastamisel kinodes kasutatav DCP standardformaati. DCP loomine hõlmab filmi pildi- ja helifailide konverteerimist DCP standardi formaati, vajadusel subtiitrite konverteerimist ja lisamist, kvaliteedikontrolli, DCP kopeerimist kliendi mäluseadmele või arhiivi kliendiserverisse. Teenuse hinna kujunemisel on arvestatud tööjõukuludega. Uue teenuse lisamisel muutub olemasoleva punkti 1.3.8 järjekorranumber numbriks 1.3.9.

10) Kopeerimisteenus nimetusega „Helifailide töötlemine (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.5.2 sõnastust muudetakse ja „Helifailide töötlemine (tunnihind)” asendatakse teenuse nimetusega: „Helisalvestise töötlemine (stuudiotund)”. Uus teenuse nimetus hõlmab kõiki helisalvestisi olenemata formaadist. Stuudiotunni hinna sisse kuulub näiteks analooglintide läbikuulamine, et otsustada, mida digiteerida ja digiteeritud salvestiste kvaliteedikontroll, vajadusel digitaalne töötlemine helioperaatori poolt. Hinnamuudatuse 15 eurolt 20 eurole tingib tööjõu- ja/või palgakulu kasv teenuse osutamise seotud tegevuste osas.

11) Konserveerimisteenus nimetusega „Tellija vajadustest lähtuv paberi ja kõite konserveerimine (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkti 2.1 hinnamuudatuse 14 eurolt 17 eurole tingib kultuuritöötajate palgakulu kasv. Pabermaterjalide konserveerimisteenust puudutav muudatus on tingitud kultuuritöötajate töötasude tõusmisest, kuna antud teenuse osutamise hind kujunebki tööjõukulust. Töötunni hinna määramisel on arvestatud konserveerimisvaldkonna spetsialistide palgakuluga.

12) Konserveerimisteenus nimetusega „Tellija soovil laenutatava 35mm filmi rulli (filmisäiliku) ettevalmistamine laenutamiseks”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punktist 2.2 jäetakse välja sõna „laenutamiseks”, mis võimaldab selle punkti alt igasugusel eesmärkidel kasutatavate filmirullide ettevalmistust (nt varasemale projitseerimisele lisaks ka digiteerimine). Teenus hõlmab ettevalmistust (kaitserakordi lisamist algusesse ja lõppu, vajadusel rakordi markeerimist, liitekohtade kontrolli ja katkemisel nende liitmist) ja filmirullide kontrolli pärast laenutust, samuti masinpuhastust (kulumaterjalid: puhastusvedelik ja puhastusmasina rullikud). Teenus hõlmab edaspidi 35 mm filmi rulli (filmisäiliku) laenutamisteenust, mis on kehtivas hinnakirjas eraldi kauglaenutusteenusena (p 5.2). Hinnamuudatuse 20 eurolt 50 eurole tingib teenuste liitmine ja tööjõu- ja/või palgakulu kasv. Kultuuritöötajate palgakulud on oluliselt kasvanud 2020. ja 2022. aastal ning kasvavad ka 2023. aastal.

13) Konserveerimisteenus nimetusega „Tellija soovil digiteeritava kitsasfilmi rulli (filmisäiliku) ettevalmistamine digiteerimiseks”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punktist 2.3 jäetakse välja sõna „digiteerimiseks”, tegemist on sõnastuse korrektuuriga.

14) Konserveerimisteenus nimetusega „Tellimustööna arhivaali ettevalmistamine deponeerimiseks näitusel väljaspool Rahvusarhiivi”. Eelnõuga kehtestatava määruse

lisa punkti 2.4 hinnamuudatuse 6.40 eurolt 9 eurole tingib kultuuritöötajate sihtgrupi palgakulu kasv.

15) Uus on konserveerimisteenus nimetusega „Külmutamisteenus (kuni -45 °C, 10 päeva; külmiku mõõtmed 932x1664x665 mm)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punktis 2.6 nimetatud teenus on vajalik biokahjustunud paberarhivaalide lühiajaliseks külmutamiseks. Hinna kujundamisel on arvestatud külmakirstude energiakulu ja elektrienergia keskmise maksumusega.

16) Konsultatsiooniteenus nimetusega „Konserveerimis- või säilituskava, säilitustingimusi ja –seisundit käsitlev konsultatsioon või sellealase ekspertarvamuse koostamine (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 3.1 hinnamuudatus 16 eurolt 25 eurole on põhjustatud mitme eelneva ja käesoleva aasta kultuuritöötajate tööjõu- ja/või palgakulude kasvust.

17) Konsultatsiooniteenus nimetusega „Nõustamine filmide konserveerimise ja digiteerimise küsimustes (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 3.4 hinnamuudatus 20 eurolt 25 eurole on põhjustatud kultuuritöötajate tööjõu- ja/või palgakulude kasvust. Teenuse nimetuse uus sõnastus on: „Nõustamine fotode, filmide, video ja helisalvestiste säilitamise, konserveerimise ja digiteerimise küsimustes (tunnihind)”. Teenuse nimetuse sõnastust on laiendatud, et see kataks nõustamisteenuse Rahvusarhiivi filmiarhiivi kogu kompetentsi ulatuses.

18) Kauglaenutusteenus nimetusega „Arhiivisäiliku kauglaenutamine”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 5.1 hinnamuudatus 1 eurolt 2 eurole on põhjustatud arhivaalide logistikale kuuluva tööjõu- ja transpordikulude kallinemisest.

19) Kauglaenutusteenus nimetusega „35 mm filmi rulli (filmisäiliku) laenutamine”. Kehtiva määruse lisa punkt 5.2 jäetakse teenuste loetelust välja. Teenus liidetakse eelnõuga kehtestatava määruse lisa punktis 2.2 nimetatud teenusega (vt seletuskirja punkti 12).

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse määruse jõustumise aeg. Määrus on kavandatud jõustuma 1. mail 2023. a, kuna teenuste hindades ja nimetustes on mitmeid muutusi, siis on sujuvamaks üleminekuks kavandatud kindel määruse jõustumisaeg.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse lisas sätestatud mõningad arhivaalide kasutamise seotud teenuste maksumused on viidud kuludele vastavaks. Kõikide teenuste tasu määrad ei muutu, mõnedel muutuvad vähesel määral ja vähestel olulisel määral. Seepärast ei kaasne määruse vastuvõtmisega ulatuslikke mõjusid. Mõnede teenuste nimetusi on täpsustatud ning viidud klientide vajadustele ja Rahvusarhiivi võimalustele vastavamaks, sealhulgas on ka kaks uut teenust.

Arvestades arhivaalide kasutamise seotud teenuste kasutamise mahtu, saab öelda, et teenuste kallinemisest mõjutatud isikute sihtgrupp on väike ja seega ka määruse majanduslik mõju vähene. Samas on määruse kehtestamine vajalik, kuna sellega muudetakse teenuste osutamise eest võetavaid tasusid, mis ei ole praegu vastavuses arhiiviseaduse § 3 lõikes 3 sätestatud tasude kulupõhisuse põhimõttega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne avalikule sektorile lisakulusid, sest teenuste osutamiseks vajalik tööjõuressurss ja tehnoloogiline baas on Rahvusarhiivis olemas ning jooksvad kulud kaetakse Rahvusarhiivi eelarvest. Uute teenuste ja olemasolevate teenuste hinnamuudatuste tulemusel on tulude kasvu prognoos 30 000 eurot aastas. Määruse muudatusega ei tehta kõiki teenuseid hõlmavat korrektuuri, vaid hindu muudetakse peamiselt teenuste osas, mille hinnastamisel on olulise kaaluga töötasu komponent.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub eelnõu kohaselt 1. mail 2023. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse ministriumidele kooskõlastamiseks.

Raina Loom
õigus- ja personalipoliitika osakonna juhataja